

บทคัดย่อ

ชื่อภาคนิพนธ์ : การประเมินผลโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
 จังหวัดลำพูน : ศึกษากรณี พัฒนาแหล่งน้ำ
 ชื่อผู้เขียน : นายธนฤทธิ์ รัชตะประกร
 ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาลังคม)
 ปีการศึกษา : 2544

การศึกษาเรื่องการประเมินผลโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลำพูน ศึกษาเฉพาะกรณีงานพัฒนาทรัพยากรแหล่งน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อประเมินการดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้านการพัฒนาทรัพยากรแหล่งน้ำ โดยมุ่งประเมิน กระบวนการ และผลลัพธ์ 2) เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของโครงการที่มีต่อประชาชนทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม 3) ทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาวทั้งกระบวนการและผลลัพธ์

กรอบแนวคิดในการประเมินกระบวนการ ตัวแปรที่นำมาศึกษาเกี่ยวกับการประเมินกระบวนการ (Process) คือ การสั่งการและการอนุมัติโครงการ การบริหารการเงินและงบประมาณ การควบคุมตรวจสอบ ตัวแปรที่นำมาศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลลัพธ์ (Output) คือ ผลการดำเนินงาน โดยมีพื้นที่เป้าหมายในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ พื้นที่ของโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาว ใน 27 หมู่บ้าน ซึ่งได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม โดยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจากประชาชนในพื้นที่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 250 ครัวเรือน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ ได้จำนวน 6 คน

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 69.6 เป็นเพศชาย ร้อยละ 36.8 มีอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 46.8 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 86.8 มีสถานภาพสมรสแล้ว ร้อยละ 63.6 เป็นหัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 52.8 มีอาชีพหลักของครอบครัว คือ ทำสวนลำไย ร้อยละ 17.2 มีอาชีพรองคือ รับจ้าง ร้อยละ 26.7 มีการถือครองที่ดินในโครงการ 9-10 ไร่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่โครงการ 6 คน เป็นเพศชายทั้งหมด มีอายุ 35-52 ปี มีประสบการณ์ในการทำงานราชการระหว่าง 12-30 ปี มีประสบการณ์ในการทำงาน

เกี่ยวกับแหล่งน้ำ 5-20 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี 3 ราย มีตำแหน่งเป็นนายช่างชลประทาน 3 ราย

2. ปัจจัยด้านกระบวนการ การควบคุมตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงาน พบว่ามีการควบคุมตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงานโครงการอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกปี ความชัดเจนของนโยบายและแนวทางการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง การตอบสนองข้อสงสัยโดยหน่วยงานของ กปร. อยู่ในระดับค่อนข้างชัดเจน ความเหมาะสมของโครงการ พบว่า อ่างเก็บน้ำและคลองส่งน้ำมีความเหมาะสม ส่วนสระน้ำมีความเหมาะสมพอใช้ ด้านการบริหารการเงินและงบประมาณ พบว่า การเบิกจ่ายงบประมาณมีความล่าช้า และงบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินงาน

3. การประเมินผลลัพธ์ โดยภาพรวมของโครงการ พบว่า หลังมีโครงการ ประชาชนมีความพอเพียงของน้ำอุปโภคบริโภค และน้ำเพื่อการเกษตรเพิ่มมากขึ้น และมีความเพียงพอของรายได้ในการใช้จ่ายในครอบครัวเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ส่วนความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชนทางเศรษฐกิจ พบว่า ดีขึ้นจากก่อนมีโครงการ และมีผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับความสะดวกในการจัดหาน้ำบริโภคส่วนใหญ่ยังเห็นว่าเหมือนเดิม

4. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ได้แก่ 1) การบริหารการเงินงบประมาณ ควรมีการจัดการเบิกจ่ายงบประมาณ ให้มีความรวดเร็วมากกว่าที่เป็นอยู่ 2) ควรมีการเพิ่มวงเงินงบประมาณของโครงการเพิ่มขึ้น เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่โครงการยังมีปัญหาอยู่มาก และต้องอาศัยระบบน้ำ ทำให้มีความจำเป็นที่ต้องได้รับเงินงบประมาณเพิ่มขึ้น 3) เจ้าหน้าที่โครงการที่รับผิดชอบโครงการควรมีความเอาใจจริงเอาใจในการทำงานเพิ่มขึ้น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการทำงานของเจ้าหน้าที่ยังไม่ดีพอ 4) ชาวบ้านในโครงการบางพื้นที่ยังไม่สามารถมีน้ำใช้เพื่อการเกษตร และเพื่ออุปโภคบริโภคได้ ดังนั้นเจ้าหน้าที่โครงการจึงควรให้ความสำคัญในปัญหาความทั่วถึงของระบบการจัดส่งน้ำด้วย

ABSTRACT

TITLE OF RESEARCH PAPER : Evaluation The Royally-Initiated Mae Aow Basin Area Development Projects : A Case Study of Water Resource Development Dimension.

AUTHOR : Tanarith Ratchatprakorn

DEGREE : Master of Arts (Social Development)

YEAR : 2001

Evaluation The Royally-Initiated Mae Aow Basin Area Development Projects : A Case Study of Water Resource Development Dimension. The objectives of Mae Aow basin area development project focus on followings : 1. To evaluate the operation for Mae Aow basin area development project, the evaluation emphasizes on procedure and operational result. 2. To study the operational project impacts that effect to human both of economic and social sides. 3. To be informed the operational result of Mae Aow basin area development project both of procedure and outcome dimensions.

The process evaluation scope for studying variables which study for process and evaluation will be project approve, financial and budget management and monitoring variables which study for output evaluation will be operational result. The studying area target is covered 27 villages around Mae Aow basin area development project. Meantime, approximately of accidental sampling of 250 household-head who live in studied area and purposive sampling of six project officers in charge of water resource developing department are conducted.

1. General feature of sampling group inform that the most of them are male (69.6%) age between 41-50 years old (36.8%) who graduated primary school (46.8%), single status (86.8%) and being head of family (63.6%). The major career of the family is dimorcarpus longan (a kind of tropical fruit) farming (52.8%) and minor career is general employee (17.2%). Most of them own land of Mae Aow basin area development project 9 – 10 rai. The researches from sampling group whom are officers of Mae Aow basin area development project found that mostly are male, age between 35 - 52 years old, having 12 – 30 years of work experience, work experience in water resource between 5 – 20 years, graduated Bachelor Degree and be in charge of irrigation technician.

(6)

2. For the procedure, most of sampling group informs that the policy and operational methodology of Mae Aow basin area development project are moderately clear. The responds for any queries by the officer of royally-initiated project are likely to be significant. For suitable dimension of Mae Aow basin area development project found that reservoir and canal are suitable. For finance and budget management found that budget distribution is late and also insufficient for operation as well. For monitoring and evaluation found that mostly refer to both of document report and information by sending staff to outdoor evaluation, which are made by every year. Moreover, the officers are moderately serious in outdoor evaluation.

3. For operational result evaluate focus on general feature found that the improving of water resource are moderately benefit to people around Mae Aow basin area development project to farming and agriculture. Focus on water sufficient for consumption by compare with before and after Mae Aow basin area development project operation found that the project be able to increase quantity of water for consumption, agriculture and revenue as well. For economic consideration found that it is growing. Besides, convenience for water consumption as same as before. For productivity, of agriculture found that Mae Aow basin area development project effect to higher productivity. In conclusion, most of the people from researching target are satisfy with Mae Aow basin area development project procedure and moderately satisfy with Mae Aow basin area development project officers.

4. This studying provide suggestion as follow 1) financial and budget management should be timely in case of withdrawal and payment 2) increasing focus on projects' budget due to lack of water resource around project's area. The solutions depend on water system management. And the system will be required much budget to management. 3) the officers who concern the project should be more seriously pay attention for working because of sampling group's opinion 4) water resource is not efficient in some area around the project than the concerned officer should emphasis in water resource distribution.